

Bolesti i štetočine višnje i trešnje

Sušenje cvetova i grančica i mrka trulež plodova (*Monilinia spp*)

U godinama u kojima zbog perioda hladnijeg vremena sa obilnim padavinama dolazi do produženog cvetanja u velikoj meri se povećava mogućnost infekcije. Štete mogu biti izuzetno velike. Simptomi se ispoljavaju na cvetovima, letorastima, grančicama i plodovima. Inficirani cvetovi dobijaju mrku boju, suše se i opadaju. Sa inficiranih cvetova zaraza prelazi na grančice koje može prstenasto da zahvati. Iznad zahvaćenog dela dolazi do sušenja grančice. Trulež plodova se javlja tokom njihovog sazrevanja. Inficirani plodovi trule. Prve infekcije se dešavaju u fenofazi početka cvetanja. Infekcija cveta se najčešće dešava preko žiga tučka i to su glavne zaraze. Obično je potrebno 3-6 dana od ostvarivanja infekcije do pojave prvih znakova nekroze. Optimalne temperature za ostvarivanje infekcije ovim patogenom su u intervalu od 22-25°C. Na ovim temperaturama dovoljno je da cvet bude vlažan 3-4 časa. Infekcije cveta se dešavaju i na temperaturama ispod 10 °C, ako kišni period traje duže od 24 časa.

Zaštita protiv ove bolesti podrazumeva primenu agrotehničkih, pomotehničkih i hemijskih mera. Ukoliko se agro i pomotehničke mere ne sprovedu na pravilan način ponekad je teško sprečiti trulež plodova samo primenom fungicida. Najznačajnije agro i pomotehničke mere su: formiranje uzgojnog oblika koji će omogućiti najbolju cirkulaciju i sušenje cvetova, sakupljanje i iznošenje mumuja iz voćnjaka, rezidba zaraženih grančica i njihovo izbacivanje iz voćnjaka, optimalno đubrenje azotom, zbog toga što su biljke đubrene visokim količinama azotnih đubriva osetljivije na Moniliniu. Što se hemijskih mera tiče obavezna mera u periodu mirovanja vegetacije je tretman fungicidima na bazi bakra ([Cuproxat](#)), zbog smanjenja infektivnog potencijala. U zavisnosti od vremenskih uslova, potrebno je uraditi još, dva ili tri tretmana. Prvi tretman se radi neposredno pre cvetanja, drugi u cvetanju, i treći 4-5 dana posle prethodnog. Treći tretman je neophodno raditi u kišovitim godinama kada je hladno vreme i kada je razvučen period cvetanja.

Za suzbijanje Monilinie mogu se koristiti fungicidi [Chorus 50 WG](#) i [Mystic Pro 500 EC](#).

Pegavost lista (*Blumeriella jaapii*)

Pegavost lista predstavlja problem, odnosno ekonomski je značajna bolest u godinama sa kišovitim prolećem. Štete koje prouzrokuje ovaj patogen mogu biti velike, jer se ogledaju u prevremenom opadanju

lišća, plodovi ostaju sitniji, teško sazrevaju i poremećeno je formiranje cvetnih pupoljaka za sledeću godinu. Ukoliko se desi jači napad, voćke su tokom zime osetljivije na niske temperature pa može doći do njihovog izmrzavanja. Gljiva može da inficira lišće, grančice i plodove. Najvažniji i tipični simptomi su na lišću. Na licu lista se javljaju okrugle crvenkasto-purpurne pege. U zavisnosti od godine prvi simptomi se mogu naći u drugoj polovini maja ili početkom juna. Lišće između pega počinje da žuti i na kraju prevremeno opada.

Sakupljanje i spaljivanje opalog lišća je veoma korisna mera. Ipak, primena fungicida je neophodna. Od fungicida se najčešće koriste fungicidi na bazi sledećih aktivnih materija: dodin ili mankozeb. Tretmane treba započeti od fenofaze precvetavanja, a kasnije nastaviti u intervalu od 7-14 dana u zavisnosti od vremenskih uslova.

Šupljikavost lista (*Stigmina carpophila*)

Ova bolest je naročito izražena u vlažnim i kišovitim godinama. Simptomi se uglavnom ispoljavaju na listu i plodu, a ređe na letorastima cvetovima i pupoljcima. Na zaraženom lišću dolazi do pojave crvenkastosmeđih pega koje su ovičene uskom zonom svetlozelene ili žute boje. Tkivo u okviru pega nekrotira i ispada i na listu nastaju šupljine. Ukoliko se zaraza ostvari kasnije u toku vegetacije na listovima se javlja samo pegavost. Zaraženo lišće otpada pre vremena, čime se značajno smanjuje asimilaciona površina voćaka.

Za suzbijanje ove bolesti potrebna je primena hemijskih mera. U područjima gde se ona češće pojavljuje preporučuje se tretiranje fungicidima na bazi bakra u jesen u vreme opadanja lišća. Drugo tretiranje preparatima na bazi bakra radi se u rano proleće, pred bubrenje pupoljaka. Ostali tretmani se izvode u precvetavanju fungicidima na bazi hlorotalonila, kaptana ili mankozeba. Obično je dovoljno uraditi jedan do dva tretmana, a u izrazito kišnim godinama potrebno je uraditi tri tretmana protiv ove bolesti.

Trešnjina muva (*Rhagoletis cerasi*)

Trešnjina muva je najznačajnija štetočina trešnje i višnje kod nas. Bez obzira na vremenske uslove javlja se svake godine. Najviše napada srednje kasne i kasne sorte trešanja, dok kod višnje napada poznije i manje kisele sorte. Ova štetočina pravi direktne i indirektne štete. Direktne štete su crvljivost plodova, jer takvi plodovi pripadaju drugoj klasi. Indirektne štete se ogledaju u tome što ova štetočina ubušivanjem pravi oštećenja, jer se na taj način pojačava napad *Monilinia* spp. na plodovima. Trešnjina muva se pojavljuje polovinom maja, a kada je toplo može se pojaviti i ranije. Ženka polaže jaja na plodove trešnje i višnje kada oni počinju da menjaju boju od zelene ka crvenoj ili žutoj. Na jednom plodu može da se položi više jaja, ali se u njegovoj unutrašnjosti razvija uglavnom samo jedna larva.

Za uspeh suzbijanja ove štetočine veoma je važna pravovremena upotreba insekticida. Najpovoljniji momenat za primenu insekticida je nekoliko dana nakon polaganja jaja a pre ubušivanja larve u plod. U praksi postoji i pravilo da se zaštita višnje i trešnje od muve sprovodi otprilike kada 50 % plodova izgubi zelenu boju i počne da rumeni. Osim primene insekticida važna je i površinska obrada zemljišta, iz

razloga što ona prezimljava u stadijumu lutke u zemljištu, na dubini oko 10 cm. Za suzbijanje trešnjine muve može se koristiti [Mospilan 20 SG](#).

Višnjin svrdlaš (*Rhynchites auratus*)

Ova štetočina određenih godina može naneti značajne štete u proizvodnji višnje i trešnje. Prezimljava u stadijumu larve ili imaga u zemljištu. U proleće (u vreme cvetanja) javlja se imago. Imago se hrani cvetnim pupoljcima, cvetovima i tek zametnutim plodovima i na taj način može naneti značajne štete. Imago prepoznajemo po bakarnosjajnoj boji tela koje je prekriveno sitnim dlačicama. Početkom maja imago polaže jaja iz kojih se za desetak dana pile larve koje se ubušuju u košticu i hrane njenim jezgrom.

Višnjin svrdlaš se suzbija u fazi precvetavanja.

Žilogriz (*Capnodis tenebrionis*)

Ova štetočina može prozrokovati sušenje stabla, naročito u mladim zasadima. Pretpostavlja se da su uzroci jače pojave žilogriza sušnije godine i redukovana primena agrotehničkih mera (smanjeno zalivanje, redukovana obrada zemljišta, neredovno đubrenje i neadekvatna zaštita). Žilogriz prezimljava u stadijumu imaga. U proleće se aktivira i hrani se lišćem. Od juna do avgusta ženka polaže jaja u zemljište. Iz jaja se pile larve koje se ubušuju u koren i korenov vrat. U slučaju jačeg napada (posebno u mlađim zasadima) može doći do sušenja voćaka. U poslednje vreme, posebno na jugu Srbije došlo je do jače pojave žilogriza, pa zbog toga treba obratiti posebnu pažnju na zaštitu.

Suzbijanje ove štetočine nije jednostavno i pre svega treba preduzeti preventivne mere. Treba obezbediti uslove koji ne odgovaraju razvoju ove štetočine, a to je pre svega odgovarajuća agrotehnika i naravno dovoljno vlage u zemljištu. Ukoliko se pri sađenju konstatuje prisustvo žilogriza potrebno je tretirati zemljište nekim od insekticida za tu namenu.